



Kuva: Seppo Eurola

Luonnehdinta

Tunturikoivikot esiintyvät puuttoman paljakan ja männyn metsänrajan välisellä alueella, männyn metsänrajan sekä ylä- että pohjoispuolella. Tunturikoivikon ja paljakan rajana pidetään 10 prosentin latvuspeittävyyttä. Tunturikoivikoissa pääpuulaji tunturikoivu muodostaa yli 70 % puuston kokonaislatvuspeittävydestä, ja on korkeudeltaan vähintään kaksimetristä. Tunturikoivun seassa voi yksittäispuina tai puuryhminä olla haapaa, pihlajaa, raitaa ja outapajua sekä havumetsärajan lähetyvillä myös mäntyä.

Tunturikoivikoihin kuuluu laaja kirjo maaperän ravinteisuuden sekä ilmaston mantereisuus–mereisyysvaihtelun perusteella erotettuja kasvillisuustyyppisiä. Mantereisilla alueilla ja kuivilla kasvupaikoilla vallitsevat jäkälät ja variksenmarja. Tuoreemmilla ja mereisemmällä paikoilla mustikka ja ruohot runsastuvat. Mereisimmillä alueilla esiintyy ruohokanukkaa. Turvemaiden koivikot ja tunturikoivulehdot eivät kuulu tähän luontotyyppiin. Edelliset luetaan luontodirektiivin luontotyyppiin 'puustoiset suot' ja jälkimmäiset luontotyyppiin 'lehdot'.

Tunturikoivikoiden luonnontilaisuuden kannalta olennaisia piirteitä ovat tunturikoivun uudistuminen, luonnontilainen puustorakenne sekä hyvin uudistuva poronjäkälikkö.

Levinneisyys

Tunturikoivikkoja esiintyy laajalti Pohjois-Lapissa sekä vähäisemmässä määrin Etelä-Lapin tuntureilla yhtenäisen havumetsävyöhykkeen ja avoimen tunturipaljakan välissä.

Nykytila ja uhkatekijät

Voimakas porolaidunnus on heikentänyt tunturikoivikkojen luonnontilaa merkittävästi, ja on edelleen niiden uhkana. Pitkäkestoinen, voimakas laidunnus etenkin kesälaidunalueilla estää koivikoiden uudistumisen. Syönnin seurauksena puut muuttuvat yleisilmeeltään omenapuumaisiksi ja voivat vähitellen tuhoutua. Voimakas laidunnus on kuluttanut myös poronjäkälikköjä, vähentäen huomattavasti niiden biomassaa. Porot syövät myös rungoilla kasvavia epifyyttijäkälää.

Tunturikoivikkojen ala on pienentynyt 1960-luvulla tapahtuneiden laajamittaisten tunturimittarituhojen seurauksena. Tuoreempia tunturimittarituhoja on ollut 2000-luvulla Käsivarren alueella ja hallamittarituhoja Utsjoella. Peräkkäisinä vuosina syötyjen koivikoiden toipuminen voimakkaasti laidunnetuilla alueilla on heikkoa. Tulevaisuudessa ilmaston lämpeneminen ja sitä seuraava männyn leviäminen voivat supistaa tunturikoivikoiden alaa. Tunturin yläosien maaperäolosuhteet ja lisääntyvä tunturi- ja hallamittarituhojen riski voivat rajoittaa koivun levittäytymistä ylemmäs tunturissa.